

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาความคาดหวังของเกษตรกรในการเข้าเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชน
ในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม สามารถสรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคาดหวังของเกษตรกรในการเข้าเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชน
ในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อเปรียบเทียบความคาดหวังของเกษตรกรในการเข้าเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชน
ในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามอายุ วุฒิการศึกษา และรายได้
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการเข้าเป็นสมาชิก
วิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

สมมติฐานการวิจัย

เกษตรกรที่มีอายุ วุฒิการศึกษา และรายได้ แตกต่างกัน มีความคาดหวังในการ
เข้าเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม แตกต่างกัน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เกษตรกรที่เป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอ
เมือง จังหวัดมหาสารคาม จำนวนทั้งสิ้น 307 คน ซึ่งได้จากการกำหนดขนาดของ
กลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรทาโร ยามานะ (Taro Yamane) ใน (สำริง จันสุวรรณ และ
สุวรรณ บัวทวน. 2536 : 122) และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น
3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคาดหวังในการเข้าเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการเข้าเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้รวบรวมได้จะนำมาจัดหมวดหมู่ และบันทึกคะแนนแต่ละข้อแต่ละคน ในแบบรหัส หลังจากนั้นจะนำไปวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งประกอบด้วยสถิติที่ใช้ ดังนี้

1. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา สถิติที่ใช้ คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 1 ระดับความคาดหวังของเกษตรกรในการเข้าเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ใช้ค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ 5 ระดับ คือ

4.51 – 5.00 หมายถึง คาดหวังมากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง คาดหวังมาก

2.51 – 3.50 หมายถึง คาดหวังปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง คาดหวังน้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง คาดหวังน้อยที่สุด

3. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 2 เปรียบเทียบความคาดหวังของเกษตรกรในการเข้าเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามอายุ ภูมิการศึกษา และรายได้ โดยใช้สถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) หากพบความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยจะทำการทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่โดยใช้การทดสอบด้วยวิธี Sheffe

4. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการเข้าเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ใช้การวิเคราะห์จัดกลุ่มประเด็นเนื้อหาและแจกแจงความถี่

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับความคาดหวังของเกษตรกรในการเข้าเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

ผลการวิจัย พบว่า ความคาดหวังของเกษตรกรในการเข้าเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยรวม มีความคาดหวังอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคาดหวังอยู่ในระดับมาก จำนวน 1 ด้านคือ ด้านทุนดำเนินการ และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 4 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ ด้านการผลิต ด้านการตลาด ด้านการบริหารและจัดการ และด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก

2. ผลการเปรียบเทียบความคาดหวังของเกษตรกรในการเข้าเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามอายุ วุฒิการศึกษา และรายได้ ผลการวิจัยพบว่า

2.1 อายุของเกษตรกรกับความคาดหวังในการเข้าเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยรวม ระหว่างอายุต่ำกว่า 40 ปี 40-50 ปี และอายุ 51 ปีขึ้นไป พบว่า ความคาดหวังในการเข้าเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งหมายความว่า ไม่มีใครมีความคาดหวังในการเข้าเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนแตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 ด้านคือ ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก โดยเกษตรกรที่มีอายุต่ำกว่า 40 ปี มีความคาดหวังในการเข้าเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคามมากกว่าเกษตรกรที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป ส่วนเกษตรกรที่มีอายุ 40-50 ปี ไม่แตกต่างกัน

2.2 วุฒิการศึกษาของเกษตรกรกับความคาดหวังในการเข้าเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยรวม ระหว่างวุฒิการศึกษาประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. และปวส./อนุปริญญาขึ้นไป พบว่า ความคาดหวังในการเข้าเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งหมายความว่า ไม่มีผู้ใดมีความคาดหวังในการเข้าเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 ด้านคือ 1) ด้านการบริหารและจัดการ โดยเกษตรกรที่มีวุฒิการศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มีความคาดหวังในการเข้าเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม มากกว่าเกษตรกรที่มีวุฒิศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ส่วนเกษตรกรที่มีวุฒิการศึกษาอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน และ 2) ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก โดยเกษตรกรที่มีวุฒิการศึกษาประถมศึกษา มีความคาดหวังในการเข้าเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม มากกว่าเกษตรกรที่มีวุฒิศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ส่วนเกษตรกรที่มีวุฒิการศึกษาอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

2.3 รายได้ของเกษตรกรกับความคาดหวังในการเข้าเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายด้าน ระหว่างรายได้ ไม่เกิน 10,000 บาท 10,001-20,000 บาท และ 20,001 บาทขึ้นไป พบว่า ความคาดหวังในการเข้าเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งหมายความว่า ไม่มีผู้ใดมีความคาดหวังในการเข้าเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม แตกต่างกัน

3. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการเข้าเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการเข้าเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ปรากฏดังนี้ หน่วยงานภาครัฐและเอกชนควรสนับสนุนทุนดำเนินการ และงบประมาณเป็นเงินยืมหรือเงินปลอดดอกเบี้ย ควรจัดหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ และมีความชำนาญด้านการออกแบบ พัฒนา รูปแบบสินค้าและบรรจุภัณฑ์มาฝึกอบรมให้ความรู้แก่สมาชิก รวมทั้งมีการควบคุมการผลิต

และการตรวจสอบเพื่อให้ได้สินค้าที่มีมาตรฐาน ควรหาตลาดจำหน่ายสินค้าเพิ่มขึ้น และควรฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการขายแก่สมาชิก ควรจัดหาเครื่องจักรและนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการผลิตเพื่อประหยัดแรงงาน และแบ่งหน้าที่การทำงานให้ชัดเจน ควรมีจิตสำนึกในการเป็นสมาชิกกลุ่ม มีความรักใคร่ สามัคคี กลมเกลียวป้องกัน และมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมที่กลุ่มดำเนินการ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยความคาดหวังของเกษตรกรในการเข้าเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ที่ได้จากเครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีประเด็นที่น่าสนใจพอที่จะนำมาอภิปรายเพื่อตอบข้อคำถามตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ดังนี้

1. ระดับความคาดหวังของเกษตรกรในการเข้าเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

ผลการวิจัย พบว่า ระดับความคาดหวังของเกษตรกรในการเข้าเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมมีความคาดหวังอยู่ในระดับมาก โดยความคาดหวังที่เกษตรกรมีความคาดหวังมากที่สุดคือ ด้านทุนดำเนินการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุบิน ปาเวียง (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการดำเนินงานตามโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (ระยะที่ 1 พ.ศ. 2536-2540) บ้านโสกก้านเหลือง ตำบลบ้านถิ่น อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู ผลการวิจัย พบว่า หัวหน้าครัวเรือนมีการเลือกอาชีพและขอสินเชื่อเพื่อมาลงทุนด้วยตนเองเป็นสำคัญ การกู้ยืมเงินมาลงทุนทำให้มีเงินมาลงทุนหมุนเวียน มีรายได้เพิ่มขึ้น มีเงินฝากเก็บออมและมีความต้องการเงินทุนประกอบอาชีพเพิ่มเติมเพื่อขยายกิจการในการประกอบอาชีพ ที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ แสดงให้เห็นว่า เกษตรกรที่เข้าเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ให้ความสำคัญกับทุนดำเนินการมากกว่าด้านอื่น ๆ ซึ่งเป็นธรรมชาติของเกษตรกรที่ต้องการดำเนินธุรกิจย่อมมีความต้องการทุนดำเนินการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ จงจิตต์ หลีกภัย และศิรินันท์ ธนิตยวงศ์ (2542 : 359-361) กล่าวไว้ว่า กิจการเริ่มก่อตั้งขึ้นใหม่จะมีความต้องการเงินทุนเพื่อใช้ในวัตถุประสงค์ต่าง ๆ กัน หลายวัตถุประสงค์ เช่น เพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนเพื่อลงทุนในสินทรัพย์ถาวร เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานในระยะก่อนเริ่ม ระยะแรกเริ่ม และเพื่อไว้ใช้จ่ายส่วนตัวและครอบครัวของผู้ประกอบการ

2. ผลการเปรียบเทียบความคาดหวังของเกษตรกรในการเข้าเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามอายุ วุฒิการศึกษา และรายได้ ผลการวิจัย พบว่า

2.1 อายุของเกษตรกรกับความคาดหวังในการเข้าเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยรวม ระหว่างอายุต่ำกว่า 40 ปี 40-50 ปี และอายุ 51 ปีขึ้นไป พบว่า ความคาดหวังในการเข้าเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนไม่แตกต่างกัน ซึ่งหมายความว่า ไม่มีผู้ใดมีความคาดหวังในการเข้าเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชน แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 ด้านคือ ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก โดยเกษตรกรที่มีอายุต่ำกว่า 40 ปี มีความคาดหวังในการเข้าเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม มากกว่าเกษตรกรที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป ส่วนเกษตรกรที่มีอายุ 40-50 ปี ไม่แตกต่างกัน ที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ แสดงให้เห็นว่า อายุก็เป็นปัจจัยที่สำคัญปัจจัยหนึ่ง เพราะการที่บุคคลมีอายุน้อย ย่อมต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์กรมากกว่าบุคคลที่มีอายุมาก ทั้งนี้ เนื่องจากคนที่อายุมากมักจะคิดว่าตนเองเหลือระยะเวลาในการทำงานน้อย จึงไม่ต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการองค์กรมากนัก

2.2 วุฒิการศึกษาของเกษตรกรกับความคาดหวังในการเข้าเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยรวม ระหว่างวุฒิมัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. และปวส./อนุปริญญาขึ้นไป พบว่า ความคาดหวังในการเข้าเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งหมายความว่า ไม่มีผู้ใดมีความคาดหวังในการเข้าเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 ด้านคือ 1) ด้านการบริหารและจัดการ โดยเกษตรกรที่มีวุฒิมัธยมศึกษาตอนต้น มีความคาดหวังในการเข้าเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ด้านการบริหารและจัดการ มากกว่าเกษตรกรที่มีวุฒิมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ส่วนเกษตรกรที่มีวุฒิมัธยมศึกษาอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน ที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ แสดงให้เห็นว่า เกษตรกรที่มีวุฒิมัธยมศึกษาตอนต้นให้ความสนใจที่จะวางกรอบแนวคิดในการทำงานร่วมกันเพื่อสร้างงานสร้างรายได้ให้เกิดขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการเข้าเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดหลักการบริหาร ที่กล่าวไว้ว่า กระบวนการบริหารมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่ทุกองค์กร

ต้องอาศัยกิจกรรมการบริหารจัดการเพื่อให้องค์กรอยู่รอดและเจริญเติบโตต่อไป โดยจะต้องมีกระบวนการบริหารจัดการอย่างเป็นขั้นตอนคือ การวางแผน การจัดองค์การ การจัดคนเข้าทำงาน การสั่งการ การประสานงาน การรายงานผล และงบประมาณ และ 2) ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก โดยเกษตรกรที่มีวุฒิการศึกษาประถมศึกษา มีความคาดหวังในการเข้าเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกมากกว่าเกษตรกรที่มีวุฒิการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ส่วนเกษตรกรที่มีวุฒิการศึกษาอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน ที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ แสดงให้เห็นว่า เกษตรกรที่มีวุฒิการศึกษาประถมศึกษานั้น มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินธุรกิจน้อยกว่าเกษตรกรที่มีวุฒิการศึกษาอื่น ๆ หรืออาจเป็นเพราะมีปัจจัยเสริมที่จูงใจอื่น ๆ ได้แก่ การได้รับการยกย่อง ลักษณะงาน ความรับผิดชอบและความเจริญเติบโตส่วนบุคคล กล่าวคือ การที่ผู้มีการศึกษาน้อยได้รับการยอมรับว่าตนเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรนั้น ๆ จะทำให้บุคคลดังกล่าวเกิดความรู้สึกอยากจะทำเข้ามาส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กร

2.3 รายได้ของเกษตรกรกับความคาดหวังในการเข้าเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายด้าน ระหว่างรายได้ ไม่เกิน 10,000 บาท 10,001-20,000 บาท และ 20,001 บาทขึ้นไป พบว่า ความคาดหวังในการเข้าเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งหมายความว่า ไม่มีใครมีความคาดหวังในการเข้าเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม แตกต่างกัน และไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ แสดงให้เห็นว่า วิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม เป็นองค์กรที่เกิดขึ้นจากการรวมตัวกันของเกษตรกรด้วยความสมัครใจ ซึ่งมีวัตถุประสงค์และอุดมการณ์ร่วมกันคือ ต้องการส่งเสริมและสนับสนุนความเข้มแข็งของชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วรวิทย์ อวิศุทธิวรกุล (2544 : 19-20) ที่กล่าวไว้ว่า องค์กรประกอบภายในขององค์กรชุมชนในการสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง มีดังนี้ 1) การมีอุดมการณ์ร่วมกันของสมาชิกในชุมชนอุดมการณ์ถือเป็นสิ่งสำคัญที่จะยึดเหนี่ยวทิศทางของกลุ่ม สามารถกำหนดเป็นวิสัยทัศน์หรือเป้าหมายระยะยาวจะทำให้มีอุดมการณ์ในการรวมตัวกันได้ดียิ่งขึ้น 2) การมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกันจะทำให้องค์กรชุมชนมีการรวมตัวกันได้ดียิ่งขึ้น 3) การมีผลประโยชน์ร่วมกันและมีการกระจายผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม 4) ความเข้มแข็งของผู้นำและการร่วมมือ การมีส่วนร่วมของสมาชิกและความคิดของคนทั่วไปในชุมชน 5) การบริหารจัดการ โครงสร้าง บทบาทหน้าที่ชัดเจน การควบคุมตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอและโปร่งใส 6) ตัวแทนของ

องค์กรชุมชนมีความเหมาะสมสอดคล้องกับการแก้ไขปัญหาและความต้องการของสมาชิก และ7) งบประมาณ การดำเนินงานขององค์กรชุมชนต้องระดมเงินจากภายในและภายนอก ชุมชน ฉะนั้นเกษตรกรที่เข้าเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ทุกคนไม่ว่าจะรายได้แตกต่างกันอย่างไรก็ตาม ความคาดหวังในการเข้าเป็นสมาชิกวิสาหกิจ ชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม จะไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยความคาดหวังของเกษตรกรในการเข้าเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม มีข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไข และพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ดังนี้

1.1 สำนักงานเกษตรจังหวัด ในฐานะที่เป็นองค์กรนิติบุคคลของสมาชิก ดังนั้น ควรจัดสรรงบประมาณในด้านการให้การศึกษาอบรมแก่สมาชิก เพื่อให้สมาชิกได้มีความรู้ ความเข้าใจในหลักการ วิธีการ และด้านเงินทุนโครงการ

1.2 กรรมการกลุ่ม และเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง ควรร่วมกันสำรวจแหล่งตลาดที่จะ รับซื้อผลผลิต เทคนิคในการแปรรูปผลผลิต เพื่อให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานของวิสาหกิจชุมชนในอำเภอ เมือง จังหวัดมหาสารคาม

2.2 ควรทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจ วิสาหกิจชุมชน

2.3 ควรทำการศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่มีผลต่อความสำเร็จ ของวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม